

Papoušci zblízka

Co je nejnápadnějším znakem papoušků?

Bez diskuse je to zobák. Sotva existuje jiné zvíře, které lze tak lehce určit podle jednoho typického znaku, jímž je tento mohutný a silný nástroj uzpůsobený pro nejrůznější účely. Zobák je téměř u všech papoušků velký, silný a nápadný. Nejdelší zobák má kakadu arový – dosahuje délky přibližně 10 cm.

Jako u všech ptáků se zobák skládá z horní a dolní čelisti. Obě jsou kloubem spojené s lebkou a jsou potaženy rohovinou. Zatímco dolní čelist je rozšířená a připomíná naběračku, horní čelist je zahnutá a zakončena ostrou špičkou. Podobný zobák mají také masožravci jako dravci nebo sovy. Papouškům slouží tento hákový zobák v první řadě k rozmělnění rostlinné potravy (např. semen nebo oříšků) před polknutím. Při otevření zobáku se horní čelist otočí vzhůru a díky zvláštnímu kloubu mohou ptáci zobák široce rozevřít. Plameňáci nebo zoborožci mohou horní čelist zdvihnout obzvláště vysoko.

Papoušek žako (1) má poměrně nevýrazné opeření. Největší hákový zobák má kakadu arový (2), úzký a málo zahnutý má tricha orlí (3). Více než polovinu celkové délky tvoří dlouhý ocas ary ararauna (4), právě tak jako alexandra dlouhoocasého (5). Nápadná ozdobná ocasní pera má papoušek korunkatý (6). Malý papoušínek modrotemenný (7) se při šplhání opírá o tuhá ocasní pera. Kakaduové, jako jsou kakadu arový neboli palmový (2), kakadu inka (8) nebo kakadu přilbový (9), mají nápadnou chocholku. Papoušku vějířovému (10) se při rozčilení vztyčí peří v týle.

Aby mohl papoušek rozlousknout např. tvrdé ořechy, má horní čelist na spodním okraji pilníkovitý zářez. Tyto tvrdé příčné lišty slouží k přidržení ořechu nebo semínka. Díky nim je okraj zobáku velmi ostrý a slouží jako nůž. Papoušci dokážou pohybovat dolní čelistí zobáku klouzavě do stran, například aby oloupali slupku ze semene. Přitom je skutečně zarážející, jak obratně a s velkou trpělivostí a vytrvalostí dokážou i velkozobí papoušci rozlousknout i ta nejmenší jádérka.

Zobák papoušci využívají nejen při přijímání potravy a pití. Je vhodný také k hrabání a převrácení půdy či ke slí-

Papouščí zobák je nástroj s mnohostranným využitím.

dění pod kůrou stromů při hledání hmyzu nebo červů. Někteří zobákem vyhrabávají též kořeny a hlízy. Dokonce jej používají i jako lis na ovoce.

Ale se zobákem toho umějí papoušci ještě více: vytesat a upravit dutiny v kmenech stromů nebo ukládat potravu do skulin. Obzvláště v době hnízdění jsou ptáci nesmírně pracovití a vytrvalí a dílo jim jde rychleji než jindy. Zobák je samozřejmě i účinnou zbraní. Papoušci jim útočí na nepřátele nebo zahánějí rivaly. Naproti tomu svého partnera zobákem jemně šimrají – někdy celé hodiny.

Zobák je většinou béžový, růžový nebo černý. Některé druhy, např. loriové a alexandr malý, mají však zobák zářivě červený.

